Levaya, Kevurah, and Chevra Kadisha

The Responsibility of the Tzibbur

1. Moed Katan 27b

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מֵת בָּעִיר — כָּל בְּנֵי הָעִיר אֲסוּרִין בַּעֲשַׂיִית מְלָאכָה. רַב הַמְנוּנָא אִיקְּלַע לְדָרוּ מָתָא, שָׁמַע קוֹל שִׁיפּוּרָא דְּשָׁכְבָא. חֲזָא הָנָךְ אִינָשֵׁי דְּקָא עָבְדִי עֲבִידְתָּא, אֲמַר לְהוּ: לֵיהְווֹ הָנָךְ אִינָשֵׁי בְּשַׁמְתָּא. לָא שָׁכְבָא אִיכָּא בְּמָתָא?! אֲמַרוּ לֵיהּ: חֲבוּרְתָא אִיכָּא בְּמָתָא. אֲמַר לְהוּ: אִי הָכִי, שַׁרְיָא לְכוּ.

2. Rashi

חבורתא איכא - חבורות הן שאלו קוברין מתים שלהם לבדם ואלו קוברין מתים שלהם לבדם:

3. Shulchan Aruch YD 343:1

מת בעיר כל בני העיר אסורין במלאכה שכל הרואה מת ואינו מלווהו עד שיהא לו כל צרכו בר נידוי הוא ואם יש חבורות בעיר שכל אחת מתעסקת במתים ביומה מותר ביום שאינה יומה בד"א שלא בשעת הוצאתו אבל בשעת הוצאתו הכל בטלים כדלקמן:

4. Kesuvos 17a-17b

תָּנוּ רַבָּנַן: מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה לְהוֹצָאַת הַמֵּת וּלְהַכְנָסַת כַּלָּה. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אִלְעַאי שֶׁהָיָה מְבַטֵּל תַּלְמוּד תּוֹרָה לְהוֹצָאַת הַמֵּת וּלְהַכְנָסַת כַּלָּה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — כְּשֶׁאֵין עִמּוֹ כָּל צָרְכּוֹ. אֲבָל יֵשׁ עִמּוֹ כָּל צָרְכּוֹ — אֵין מְבַטְּלִין. וְכַמָּה כָּל צָרְכּוֹ? אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר אִינִי מִשְׁמֵיהּ דְּרַב: תְּרֵיסַר אַלְפֵי גַּבְרֵי, וְשִׁיתָּא אַלְפֵי שִׁיפּוּרֵי. וְאָמְרִי לַהּ: תְּלֵיסַר אַלְפֵי גַּבְרֵי, וּמִינַּיְיהוּ שִׁיתָּא אַלְפֵי שִׁיפּוּרֵי. עוּלָּא אָמַר: כְּגוֹן דְּחָיְיצִי גַּבְרֵי מֵאָבוּלָא וְעַד סִיכְרָא. רַב שֵׁשֶׁת, וְאִיתֵּימָא רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: נְטִילָתָהּ — כִּנְתִינָתָהּ, מָה נְתִינָתָהּ בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא, אַף נְטִילָתָהּ בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא. וְהָנֵי מִילֵּי לְמַאן דְּקָרֵי וְתָנֵי, אֲבָל לְמַאן דְּמַתְנֵי, לֵית לֵיהּ שִׁיעוּרָא.

5. Rashi

נטילתה - של תורה ממנו כנתינתה בסיני נטילתה היינו כשמת ותלמודו בטל: למאן דקרי - מקרא: ותני - משנה אבל עדיין לא שנה לתלמידים: אבל למאן דמתני - לאחרים: לית ליה שיעורא - וממילא שמעינן דלמאן דלא קרי ולא תני אין מבטלין אם יש לו מתעסקין כדי קבורה בעלמא בשאלתות דרב אחאי מצאתי כן:

6. Shulchan Aruch YD 361:1

מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת. למאן דמתני לאחרים אין לו שיעור אפילו יש עמו כמה אלפים מתבטל בשבילו. למאן דקרי ותני דהיינו שקרא ושנה ועדיין לא שנה לתלמידים אם יש ס' רבוא אין צריך להתבטל בשבילו. למאן דלא קרי ותני כיון שיש לו מי שיתעסק עמו אין צריך להתבטל בשבילו והוא שיש שם עשרה (וי"א דעכשיו מן הסתם מבטלין שאין לך אחד מישראל בזמן הזה שאינו במקרא או במשנה) (ב"י בשם הריטב"א פ"ב דכתובות שכ"כ בשם סמ"ג). ואשה י"א שדינה כמאן דקרי ותני וי"א שדינה כמאן דלא קרי ותני וכן נהגו באשה ותינוק לקולא ואין מבטלין ת"ת למת כשיש מי שיתעסק עמו כל צרכו אלא עוסק בתורה ואינו צריך לצאת ולראות אם יש עמו כל צרכו אם לאו אלא כיון שיש שם מי שיעשה מעשה תלמוד תורה שלו קודם ותינוקות של בית רבן אין מתבטלין כלל:

7. Shach 361:4

והוא שיש עמו עשרה. כדי שיוכלו לומר קדיש וברכת אבלים:

8. Shulchan Aruch YD 361:2-4

במה דברים אמורים שמבטלין תלמוד תורה ללוותו בשעת הוצאתו אבל כל זמן שמוטל לקברו אין מבטלין

Levaya, Kevurah, and Chevra Kadisha

The Responsibility of the Tzibbur

בשבילו ת"ת אלא אם יש חבורות בעיר שכל אחת מתעסקת יומה אותה שאינה יומה מותרת בין בלימוד בין בשאר מלאכות ובשעת הוצאה מבטלין מכל שאר מלאכות ובאים ללוותו אפילו אי לא קרי ותני דלא מפלגינן בין לא קרי ותני אלא בביטול ת"ת אבל בשאר מלאכות אפילו אי לא קרי ותני הכל בטלים ובאים ללוותו ואם אין חבורות בעיר כל בעלי מלאכות צריכים להתבטל ולהתעסק בו עד שיקבר אבל מתלמוד תורה אין צריכים להתבטל אלא בשעת הוצאתו כדאמרן:

הרואה את המת ואינו מלוהו עובר משום לועג לרש ובר נידוי הוא ולפחות ילוונו ד' אמות:

אפילו במקום שאינו צריך ללוות את המת צריך לעמוד מפניו:

9. Taz 361:2

צריך לעמוד מפניו. פי' מפני העוסקים עמו שהם גומלי חסדים כן הוא בטור בשם ירושלמי דקאמר אלין דקיימי מקמי מיתא לא קיימי מקמי מיתא אלא מקמי אלין דגמלין לו חסד וקשה לי ממ"ש בפרק אלו מגלחין דכשנשא רבי חגי ארונו של רב הונא למערתא דר' חייא ובניו א"ל יהודא לחזקיה קום מדוכתיך דלאו אורח ארעא דקאים רב הונא בהדי דקאים כו' ש"מ דקם מקמי מיתא וצריך לומר דהכא אמר מסתם אדם שאין ת"ח ומ"מ נ"ל ללמוד דבכל דבר מצוה שאדם הולך ומתעסק בה יש לעמוד לפניו וכן משמע בפ"ק דקידושין (דף ל"ג) א"ר יוסי בר אבין בוא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים בעלי אומניות ומפני תלמיד חכם אין עומדים משמע כל מצוה:

10. Be'er Moshe 4:98

השבתי, עיקר חיובא ברואה ואינו מחוייב לילך ולראות.

11. Kol Bo Al Aveilus 8:1

י"ז ע"ב) ועל כל פנים ילוהו ד' אמות (שם) ויחכה שם עד שלא יראה המטה (לקט יושר ח"ב דף 88) ובמה דברים אמורים, דווקא, באם יש די מתעסקים והוא טרוד (סימן שס"א, שו"ת יד אליהו סימן כ"ד, משמרת שלום אבלות ל' סימן ט) והמת הוא איש פשוט, אכן לאיש מפורסם או לתלמיד חכם, ילוהו עד בית הקברות (מהרי"ל שמחות, שו"ת מנחת אלעזר ח"ד סימן ב) ומפורש במסכת דרך ארץ זוטא פ"ט "אם ראית חכם שמת, אל תחזור מעליו, שתוליכהו לקבר".